

Т.М. Брикова, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

НЕТРАДИЦІЙНІ ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙ

Лекція-візуалізація. Цей вид лекції є результатом нового використання принципу наочності, зміст цього принципу змінюється під впливом даних психолого-педагогічної науки, форм і методів активного навчання, вона вчить студентів перетворювати усну та письмову інформацію у візуальну форму, що формує у них професійне мислення за рахунок систематизації та виділення найбільш значущих, істотних елементів змісту навчання.

Підготовка такої лекції викладачем полягає в тому, щоб змінити, перекоструювати навчальну інформацію по темі лекційного заняття у візуальну форму для подання студентам через технічні засоби навчання або вручну (схеми, малюнки, креслення і т.п.). До цієї роботи можуть залучатися і студенти, у яких у зв'язку із цим будуть формуватися відповідні вміння, розвиватися високий рівень активності, виховуватися особистісне ставлення до змісту навчання.

Найкраще використовувати різні види візуалізації – натуральні, образотворчі, символічні, кожен з яких або їх поєднання вибирається залежно від змісту навчального матеріалу.

Лекція удвох. У цій лекції навчальний матеріал проблемного змісту дається студентам в живому діалогічному спілкуванні двох викладачів між собою. При цьому потрібно прагнути до того, щоб діалог викладачів між собою демонстрував культуру спільного пошуку вирішення розігрується проблемної ситуації, із залученням в спілкування студентів, які задають питання, висловлюють свою позицію, формують своє ставлення до обговорюваного матеріалу лекції, показують свій емоційний відгук на те, що відбувається.

У процесі лекції удвох відбувається використання наявних у студентів знань, необхідних для розуміння навчальної проблеми і участі в спільній роботі, створюється проблемна ситуація або кілька таких ситуацій, висуваються гіпотези щодо їх розв'язання.

Лекція із заздалегідь запланованими помилками. Ця форма проведення лекції була розроблена для розвитку у студентів умінь оперативно аналізувати професійні ситуації, виступати в ролі експертів, опонентів, рецензентів, виокремлювати невірну або неточну інформацію.

Підготовка викладача до лекції полягає в тому, щоб закласти в її зміст певну кількість помилок змістовного, методичного або поведінкового характеру. Список таких помилок викладач приносить на лекцію і знайомить з ними студентів тільки в кінці лекції. Підбираються такі помилки, яких найчастіше припускаються, які роблять як студенти, так і викладачі в ході читання лекції. Викладач проводить виклад лекції таким чином, щоб помилки були ретельно приховані, і їх не так легко можна було помітити студентам. Завдання студентів полягає в тому, щоб по ходу лекції відзначати в конспекті помічені помилки і назвати їх в кінці лекції. На розбір помилок відводиться 10–15 хвилин. В ході цього розбору даються правильні відповіді на питання викладачем, студентами або спільно.

Лекція прес-конференція. Форма проведення лекції близька до форми проведення прес-конференцій, тільки з наступними змінами.

Викладач називає тему лекції і просить студентів письмово ставити йому запитання по даній темі. Кожен студент повинен протягом 3–5 хвилин сформулювати найбільш цікаві запитання, написати на папірці і передати викладачеві. Потім викладач протягом 4–6 хвилин сортує питання по їх смислому змісту і починає читати лекцію. Виклад матеріалу будується не як відповідь на кожне поставлене питання, а у вигляді зв'язного розкриття теми, в процесі якого формулюються відповідні відповіді. На завершення лекції викладач проводить підсумкову оцінку питань як відображення знань та інтересів слухачів.

Лекція-дискусія. Така лекція поживляє навчальний процес, активізує пізнавальну діяльність аудиторії і, що дуже важливо, дозволяє викладачеві керувати колективною думкою групи, використовувати його в цілях переконання, подолання негативних установок і хибних думок деяких студентів. Ефект досягається тільки при правильному підборі питань для дискусії та вмілому, цілеспрямованому управлінні нею.

Так само можна запропонувати студентам проаналізувати і обговорити конкретні ситуації, матеріал. По ходу лекції-дискусії викладач наводить окремі приклади у вигляді ситуацій або коротко сформульованих проблем і пропонує студентам коротко обговорити, потім короткий аналіз, висновки і лекція триває.

Таким чином, проведення нетрадиційних форм лекцій допоможе більшою мірою викликати ні тільки інтерес у студентів, але організувати системність і рівномірність роботи протягом навчального процесу, підвищити якість освіти.